

»Varujmo dragoceno dediščino: enotnost Cerkve!«

Nadškof dr. Anton Stres, predsednik SŠK, o aktualnem dogajanju v Cerkvi na Slovenskem

Gospod nadškof, pogovarja se v času, ko so v Cerkvi na Slovenskem prestavitve. Duhovniki menjajo dosedanja službena mesta in odhajajo na nova. Velikokrat je to povezano tudi z bolečino slovesa, saj so se ljudje navezali na svoje dušne pastirje. In prav v tem času je v slovenski javnosti močno odjeknila novica o navodilu, ki ga je dala Kongregacija za škofo Vašemu predniku nadškofu Alojzu Uranu, naj odide iz ljubljanske škofije. Nekateri so bili žalostni, drugi jezni, tretji se sprašujejo o ozadjih. Kako ste za to novico izvedeli Vi in za kakšno navodilo gre?

Tudi upokojeni škof je član škofovskega zbora in ni podrejen škofu, v čigar škofiji živi. Zato so pogovori o nadaljnjem bivanju nadškofa Urana tekli med njim in Apostolskim sedežem v Rimu. V teh pogovorih nisem sodeloval in o njih uradno nisem bil obveščen, za zadnje odločitve sem zvedel od nuncija in nadškofa Urana samega. Nadškof Uran je to odločitev v pokorščini sprejel. Sicer pa je zdaj čas premestitev. Marsikateri duhovnik gre težko drugam, ampak duhovniki vedo, da so v službi Božjega kraljestva, razumejo potrebe po spremembah in ne spodbujajo svojih vernikov, da bi z raznimi peticijami ovirali škofovo odločitev.

Se vam zdi beseda »izgon« primerna?

Ta beseda, ki je izšla celo iz cerkvenih krogov, močno zavaja in je v največji meri kriva za nelagodje in ogorčenje nekaterih vernikov. Tisti, ki so jo prvi uporabili in »lansirali«, so krivi za nastali razdor in povsem neutemeljen gnev, ki ga je ta beseda povzročila. Žalostno je, da sta morala ugleden strokovnjak našega ustavnega prava in varuhinja človekovih pravic stvari postavljati na pravo mesto. Vodstvo Cerkve ima namreč pravico, da kakemu duhovniku – pa tudi škofu – iz takega ali drugačnega razloga določi kraj bivanja. V primeru nadškofa Urana gre samo za to, da se začasno umakne, dokler se ne poležejo in razčistijo govornice na njegov račun. Namen je bil zaščita njegovega dobrega imena in preprečitev pohujšanja v Cerkvi.

Ko je bil nadškof Uran leta 2009 upokojen, ste ga povabili, naj še naprej po svojih močeh pomaga v nadškofiji. Je pozneje prišlo do kakšne spremembe?

Najini stiki so bili vseskozi korektni, prijateljski.

Medijska javnost je cerkvenemu vodstvu pri nas očitala dvoličnost in počasnost v reakcijah na novico o umiku upokojenega nadškofa iz javnosti, katoliški verniki pa predvsem pomanjkanje pravih informacij. Tudi katoliški časnikarji smo se znašli v informativni pra-

znini. Nismo želeli podležiti senzacionalističnim vestem in opravljanju, kaj več kot razlago cerkvenih zakonov (kanonov), po katerih Sveti sedež ravna ob upokojitvah in premetitvah škofov, pa nismo imeli. Je ravnanje Svetega sedeža res arogantno, kakor so nekateri razlagali nuncijev odgovor civilni iniciativi?

Med temeljnimi človekovimi pravicami je pravica do dobrega imena in varstvo osebnih podatkov je v našem okolju, kjer se lahko o vsakomer takoj vse izve, zelo pomembno. Tudi večina novinarjev bi rada zvedela vse in ima takoj vse za javni interes, tudi če gre očitno za osebne zadeve, ki jih ni nihče dolžan javno razkrivati. Posebno neprijetni so novinarski pritiski, kakor da bi jim morali vse povedati in kakor da imajo pravico vse izvedeti. Razumem novinarja, da ima interes, da se prvi dokoplje do kake čim bolj senzacionalistične novice, nimam pa niti najmanjše dolžnosti, da temu interesu ustrezem, še posebej, če je v vprašanju dobro ime koga. Ker je Cerkev varuhinja moralnih vrednot, ne more spoštovanja ali nespoštovanja teh vrednot prepuščati človeški poljubnosti, po drugi strani pa prav tako ne more prestopiti meja, ki jih postavlja dolžnost varovanja dobrega imena in človeške zasebnosti.

Kar nekaj ugibanj, tudi zelo nizkotnih, je o vzrokih za sorazmerno ostro odločitev Kongregacije za škofo, da mora upokojeni nadškof kljub slabemu zdravju zapustiti svojo nekdanjo škofijo in celo državo. V Vajini skupni izjavi pišeta, da ne gre za kršenje človekovih pravic, v tem se je torej strinjal tudi nadškof Uran in to je izjavila npr. tudi varuhinja za človekove pravice. Kaj bi bil lahko vzrok za tako ostro odločitev? Je to res samo sporno ugotavljanje očetovstva?

Ne vem, zakaj bi bila odločitev, da gre za določen čas v bližnjo tujino, da se izogne stalnemu pogrevanju govoric, ostra. Iz bližnje preteklosti vemo za primere, ko so se javne osebnosti, ki so postale predmet nadležne medijske pozornosti, same od sebe umaknile v tujino, in to neprimerno dlje kot samo nekaj kilometrov za mejo. Ponavljam, da je govorjenje o »izgonu« v tem primeru povsem neprimerno in zavajajoče in sva se od uporabe tega izraza z nadškofom Uranom v skupni izjavi tudi distancirala.

Že v začetku maja ste posredovali nadškofovo izjavo, da ni bilo nikoli nobene zahteve po ugotavljanju očetovstva in znova je to potrdil v šentjakobskem župnijskem listu njegov sorodnik Vlado Bizant, kjer, kot je zapisal, nadškof Uran tudi poziva,

Nadškof dr. Anton Stres
foto: Ivo Žajdela

da se je pripravljen soočiti z vsakim, ki bi trdil, da je njegov potomec. Torej je prišlo o tem, kot je dejal dr. Štuhec, le do »komunikacijskega šuma« med Svetim sedežem in upokojenim nadškofom? Če je tako, se bo nadškof verjetno lahko vrnil v domovino in je odločitev kongregacije zgolj začasna ...

Ker nimam nobenih zanesljivih in uradnih informacij, lahko samo rečem, da se mi zdi Vaša domneva dokaj utemeljena.

NIHČE V CERKVI, ŠE NAJMANJ PA KONGREGACIJA ZA ŠKOFE, NE ŽELI ŠKODOVATI DOBREMU IMENU NADŠKOFA URANA.

Kaj pa namigi o povezanosti mariborske finančne zgodbe in nadškofov umik? Ali je res, da je moral oditi, ker ni bil dovolj odločen ob mariborskih finančnih transakcijah? Ali kaj veste o tem, da bi nadškof Uran ob neki priložnosti zavrnil prošnje mariborske škofije po finančni pomoči in bi moral zato odstopiti, kot pravijo nekateri?

To so čiste in povsem neresnične izmišljotine. Vse hrupno dogajanje v zvezi z nadškofom Uranom nima z mariborsko zgodbo popolnoma nič.

Kar nekaj komentarjev namiguje na vlogo nekdanjega nuncija, sedaj kardinala Santosa Abrila y Castellója v vsej zgodbi? Menite, da ima res tak vpliv? Menda naj bi bil zato odstavljen kot vicekamerleng, ker je zdaj prišlo do tega nemira v Sloveniji ...

Novica rimskega dopisnika, ki so jo z velikim hrupom povzeli vsi naši glavni mediji, da je bil nekdanji nuncij v Sloveniji sedanji kardinal Abril y Castelló »odstavljen« z mesta vicekamerlenga Katoliške cerkve zaradi dogodkov v Sloveniji, je neprofesionalna in neresnična.

Tudi nedolžna neprofesionalnost ni, ampak je bila ta »raca« kot številne druge v zadnjem času »lansirana« zato, da se v slovenskih vernikih krepí nezaupanje v vodstvo Cerkve. Nekdanji nuncij v Sloveniji je pred nekaj meseci postal kardinal in ima s tem previsok »čin« za mesto vicekamerlenga. Zato je bil na to mesto imenovan msgr. P. L. Celata, ki je bil prav tako nekaj časa nuncij v Sloveniji. Kardinal kamerleng je kardinal, ki uradno ugotovi papežovo smrt, zapečati njegovo stanovanje in vodi do izvolitve novega papeža nekatere pomembne posle, nato pa skrbi za nemoten potek samih volitev novega papeža. Vicekamerleng pa med volitvami papeža ostane zunaj konklava – torej ne more biti kardinal – in skrbi za zunanjo varnost in nemotenost volitev papeža. Zato vicekamerlengi niso kardinali, če so postali kardinali, so nehali biti vicekamerlengi, nekateri pa niti škofje niso bili (npr. msgr. Vittorio Bartocetti, ki je bil vicekamerleng med letoma 1969 in 1975, ali pa msgr. Ugo Boncompagni, vicekamerleng med letoma 1921 in 1930). Vicekamerleng ni kardinal, zadnji vicekamerleng, ki je še štiri leta ostal vicekamerleng po tem, ko je postal kardinal, je bil Achile Apolloni, ki je umrl leta 1893. Nedavna zamenjava na mestu vicekamerlenga torej ni nobena odstavitev in ne pomeni nikakršne »nemilosti«. Zakaj potem ta neprofesionalna »raca« od novinarja, ki je v Rimu že dolga leta in mora te stvari poznati? Gre za zelo prozorno zavajanje slovenske javnosti, da se v Rimu pripravlja velika čistka, ki je že zadela celo nekdanjega nuncija v Sloveniji, sedaj bodo pa na vrsti še nekateri drugi škofje. Ta »raca« je zelo prozorno sejanje nezaupanja v vodstvo Cerkve na Slovenskem. Upam, da ji naši verniki ne bodo nasedli.

Civilna iniciativa za zaščito dobrega imena nadškofa Urana napoveduje nadaljevanje svojega delovanja, čeprav je nadškof Uran dejal, da bo v pokorščini papežu in z željo, da se ohrani edinstvo Cerkve pri nas, upošteval navodilo Kongregacije za škofo. Na kakšen način lahko verniki res zaščitimo njegovo dobro ime in edinstvo Cerkve? Kaj bi rekli tistim, ki govorijo o protestih in zbiranju podpisov?

Teh iniciativ je več, s predstavniki ene sem se srečal pred slabim mesecem, torej še pred zadnjim viharjem, ki ga je povzročil šentjakobski župnik v odhodu. Takrat so izjavljali, da ne želijo škodovati Cerkvi. Zadnje izjave napovedujejo drugače. Zavzemajo se za varovanje dobrega imena, kar je lepo in prav, pri tem pa jim ni mar dobrega imena drugih ljudi v Cerkvi. Nihče v Cerkvi, še najmanj pa Kongregacija za škofo, ne želi škodovati dobremu imenu nadškofa Urana. Ukrepe, ki jih je sprejela, je sprejela ravno z namenom, da bi to preprečila, v to

sem prepričan. Njegovo dobro ime pa so začeli blatiti tisti časopisi, ki so pred leti začeli širiti govornice o njegovem očetovstvu in so ravno s tem sprožili ukrepe Svetega sedeža. Ravno ti pa danes ščuvajo naše vernike proti vodstvu Cerkve in sejejo nezaupanje vanj.

Ob nastopu službe ljubljanskega nadškofa ste kot glavno nalogo omenili skrb za rast vere v narodu. Nadškofija letos obhaja 550. obletnico ustanovitve pod geslom »Za pomnožitev vere ljudstva«. Sedanje dogajanje je preizkušnja te vere. Kako jo doživljate kot pastir božjega ljudstva te nadškofije in kako naj gledamo na vse dogajanje duhovniki in verniki?

Naša Cerkev je bila vsa desetletja po vojni enotna in noben poizkus razdora ni uspel, kar so z jezo na glas ugotavljali sovražniki Cerkve. Naši predniki so bili dovolj jasnovidni in so spregledali te nevarne namere. Ali bo naša generacija vernikov to dediščino naših prednikov zapravila? To je vprašanje, ob katerem se moramo vsi zamisliti, predvsem pa duhovniki, kajti za oba viharja, tistega v začetku maja in tega ob koncu julija, so dale neposredni povod neprimerne in tudi neresnične izjave iz duhovniških vrst, ki so jih potem novinarji, ki so znani po svojem odnosu do Cerkve, s pridomo uporabili za sejanje razdora in nezaupanja do vodstva Cerkve. Rotim vse člane Cerkve, duhovnike in laične vernike, varujmo enotnost Cerkve kot eno najbolj dragocenih dediščin, ki so nam jo zapustile prejšnje generacije in so jo obvarovale v povojnih časih, neprimerno hujših zanje in za vso Cerkev.

Razmere ob zadnjem dogajanju torej niso lahke?

Na to dogajanje gledam torej z zaskrbljenostjo, vendar ne s tolikšno, da bi izgubljal zaupanje v treznost in razsodnost naših vernikov. Zdej je priložnost, da se spomnimo besed apostola Pavla, ki smo jih tolikokrat slišali in brali: »Mar ne ravnote zgolj po človeško, če kdo pravi: 'Jaz sem Pavlov', drugi pa: 'Jaz sem Apolov'? Kaj je vendar Apolo? Kaj je Pavel? Služabnika sta, po katerih ste prejel veri, in sicer kakor je komu dal Gospod« (1 Kor 3,4–5). Spomnimo se, kako sta Jezus in Pavel svarila pred razdori, spomnimo se, kakšno škodo so razdori povzročili Cerkvi v zgodovini. Zato računam na razsodnost vernikov, da bodo znali spregledati različne namere in varovati našo enotnost kot veliko dragocenost. Navsezadnje je to bil tudi namen najine skupne izjave z nadškofom Uranom in verjamem, da je to tudi njegova iskrena želja, saj pravi, da vse svoje trpljenje daruje za Cerkev. Potem ji gotovo ne želi razdora.

Gospod nadškof, hvala za pogovor.

Pogovarjal se je
FRANCI PETRIČ